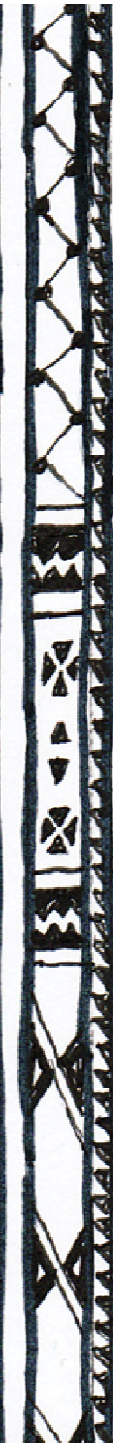

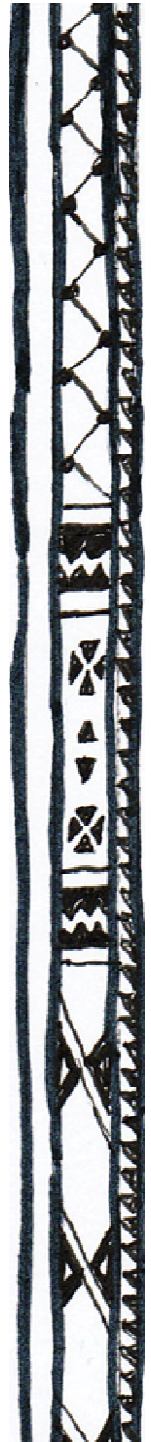

Bengtsson, Marshall, Ågren, Johnston Lindgren
2011

Samernas historia

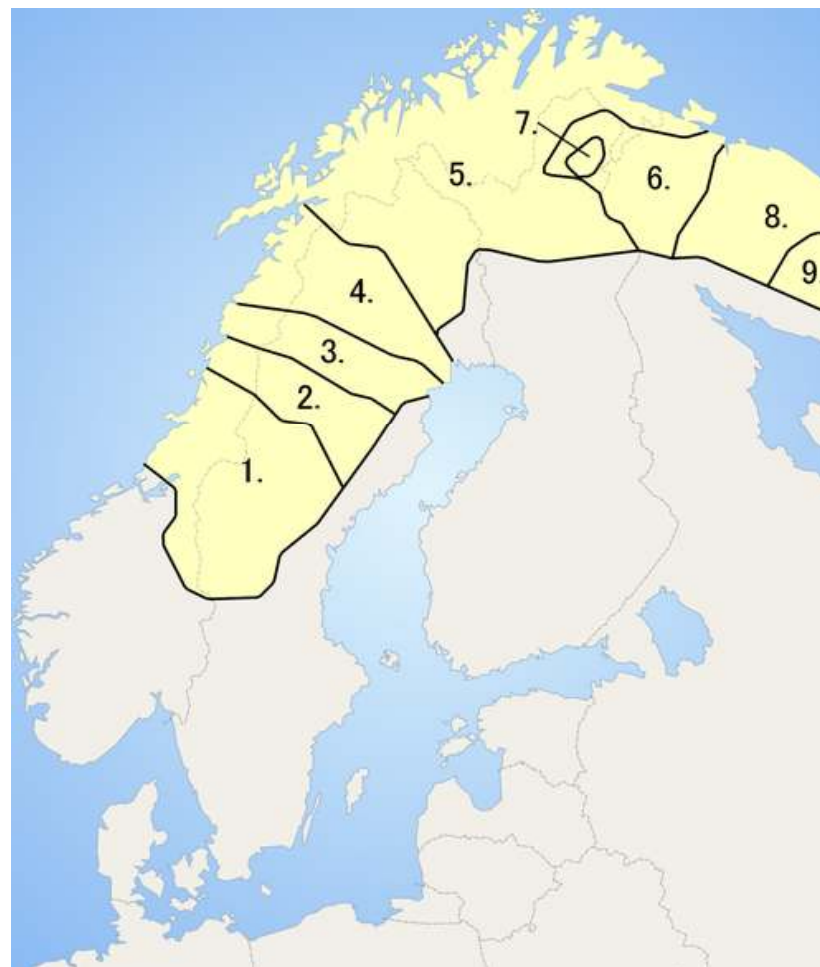
- ❖ De kom från Europa för 15 000 år sedan
- ❖ För 12 000 år sedan vandrade en grupp norrut då isen smälte
- ❖ De levde på att jaga och samla mat - ingen egen nedtecknad historia - FORNTID
- ❖ Äldsta fynd och hällristningar, ca 7000 år

Landområde över 4 länder: Norge, Sverige, Finland, Ryssland

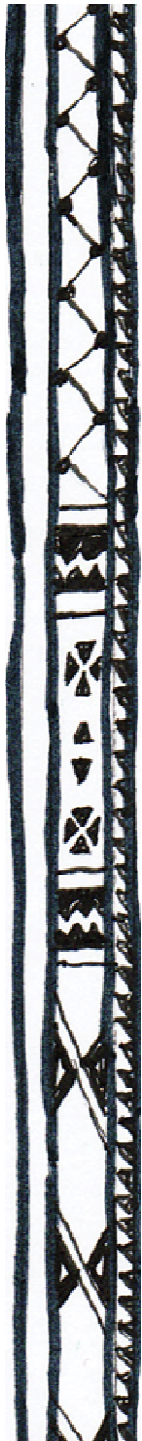
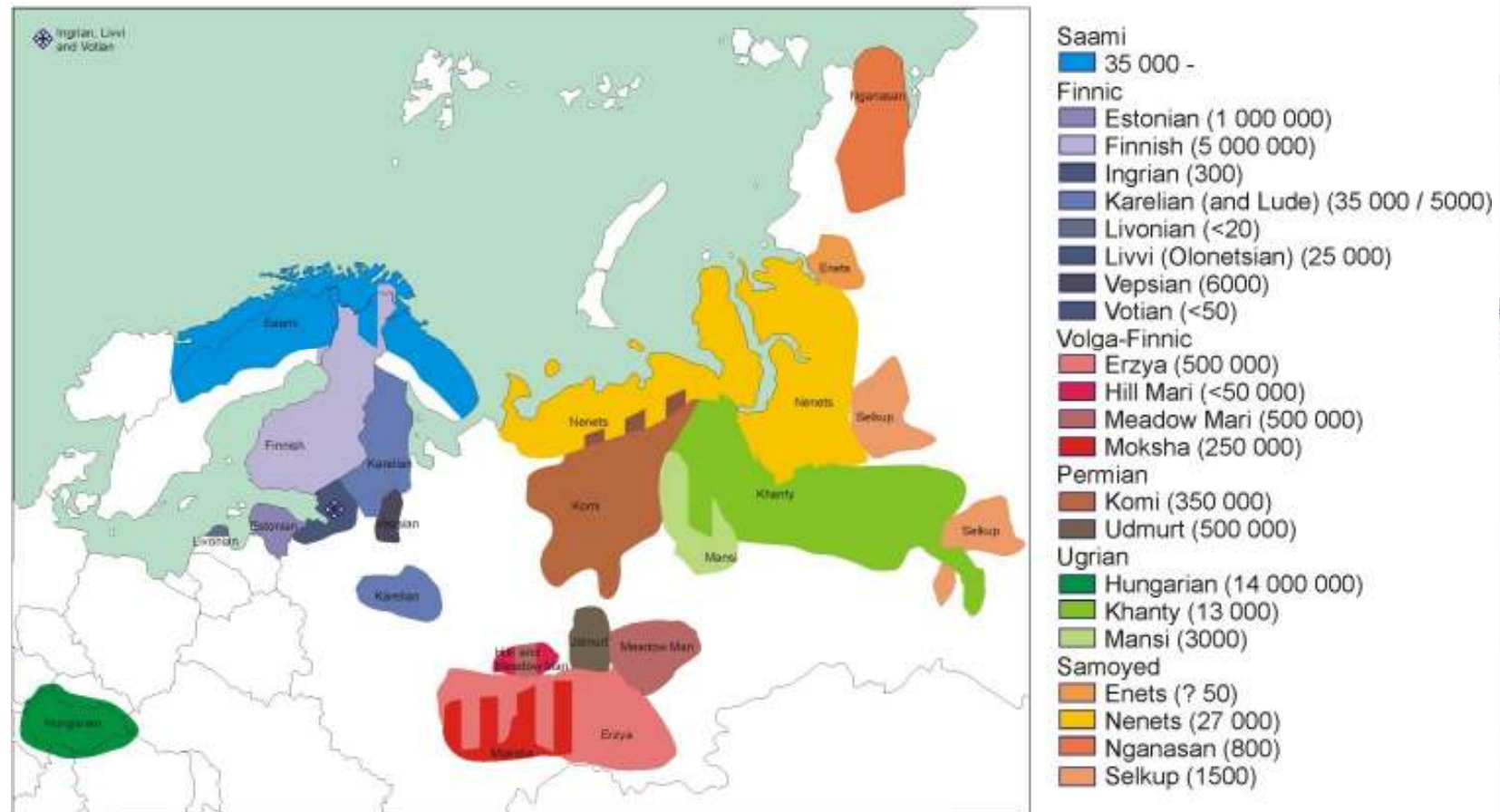
Dialekternas utbredning

1. Sydsamiska
2. Umesamiska
3. Pitesamiska
4. Lulesamiska
5. Nordsamiska
6. Skoltsamiska
7. Enaresamiska
8. Kildinsamiska
9. Tersamiska

Samiska, ett finsk-ugriskt språk

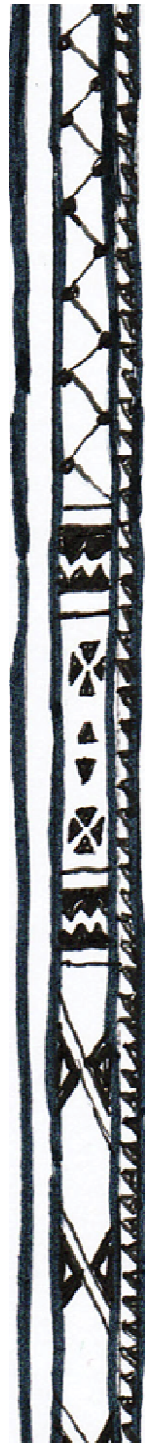
Finno-Ugrian languages

Fakta om Sàpmi och samerna

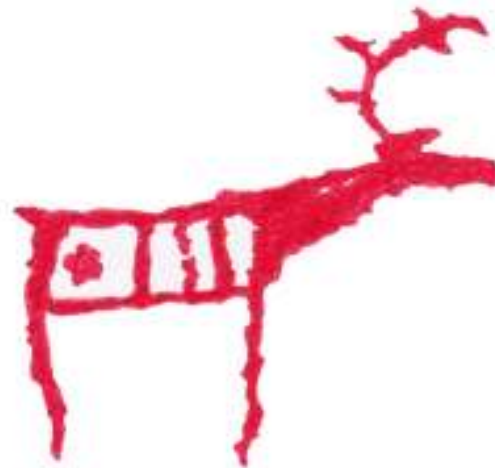
- ❖ Sàpmi ca 35% av Sveriges yta
- ❖ Nationalsång: Sàmi soga làvlla – Samefolkets sång
- ❖ Folkmängd: 20.000 samer i Sverige
- ❖ Ord för snö och is: 300
- ❖ Sameting sedan 1993
- ❖ Nationaldag 6 feb

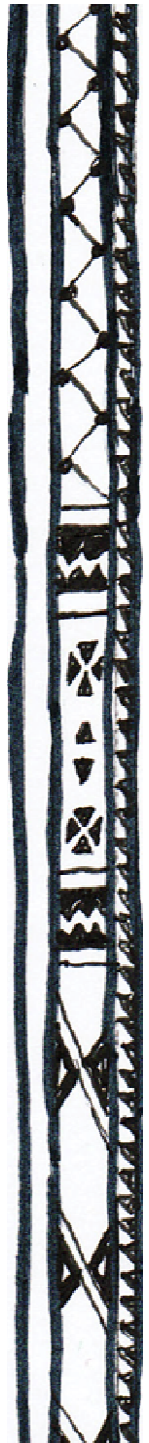
Same, troligen från samojed som betyder självätare/kannibal på ryska

Lapp troligen från loppu som betyder slut på finska – ett folk vid världens ände

Samernas är en minoritet som under lång tid fått anpassa sig till förändringar. Majoritetssamhället har påverkat genom **ekonomi** och **attityder**.

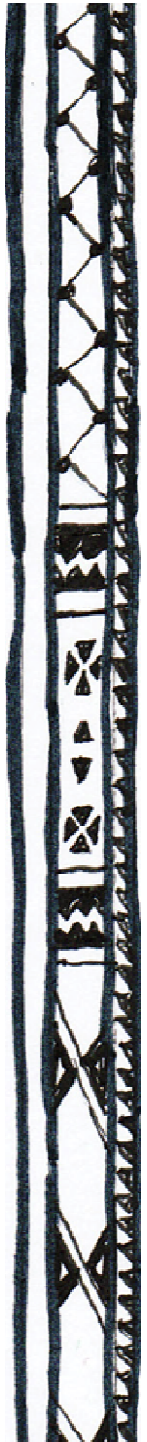

Bengtsson, Marshall, Ågren, Johnston Lindgren
2011

Den samiska religionen

- ❖ Innan samerna kristnades dyrkades naturen, som de var beroende av t ex solen, månen, stjärnorna, fjällen och djuren.
- ❖ Nåjden var en spåman och naturläkare – länk mellan människa och gud
- ❖ Jojken användes att uppnå extatiskt tillstånd som förbindelse mellan verklig värld och andevärld.

Attityder

Samerna har sällan fått föra sin egen talan

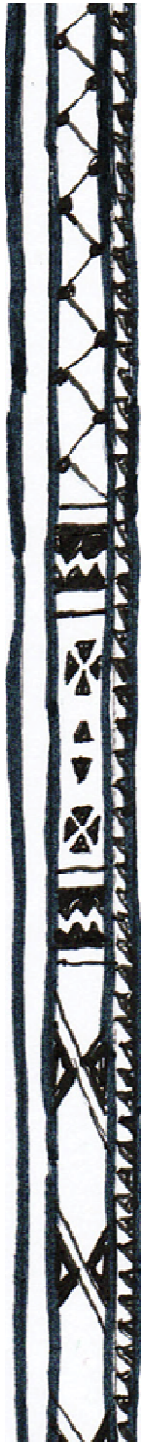

Ur Catomeris 2004

Assimilation 1600 -

Katekesen på samiska
Missionsskolor och
nya namn.

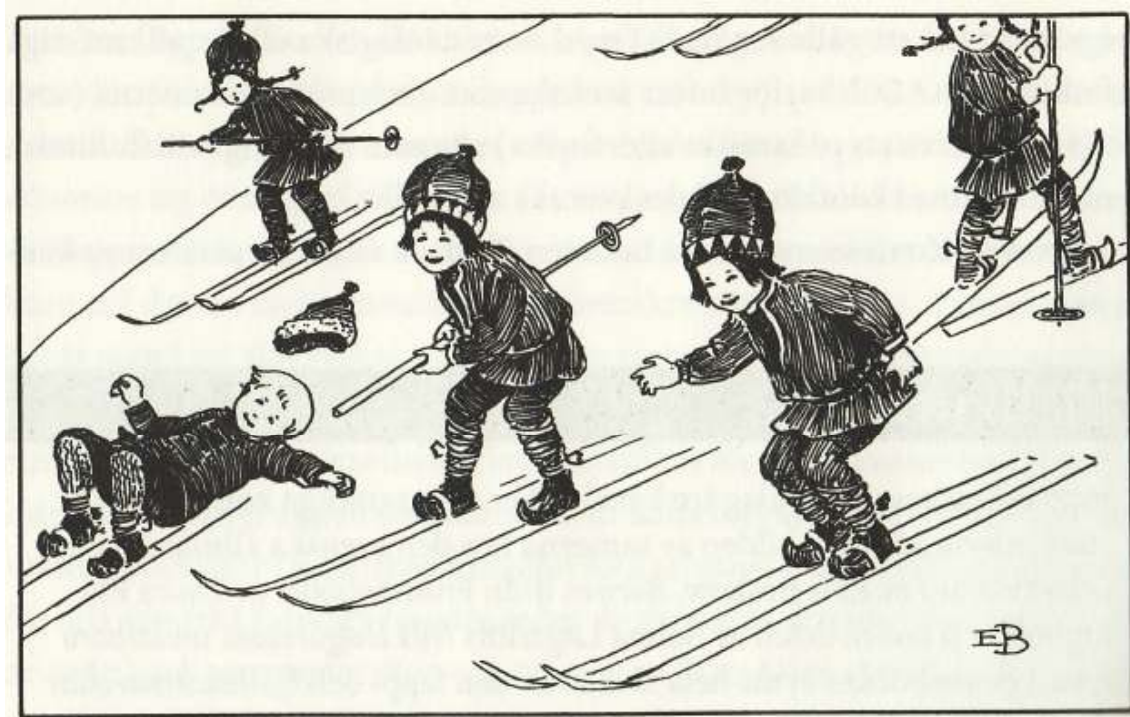
Samernas nåjd omtalas
som trollgubbe i kontakt
med djävulen.
Häxprocesser och
förtal.

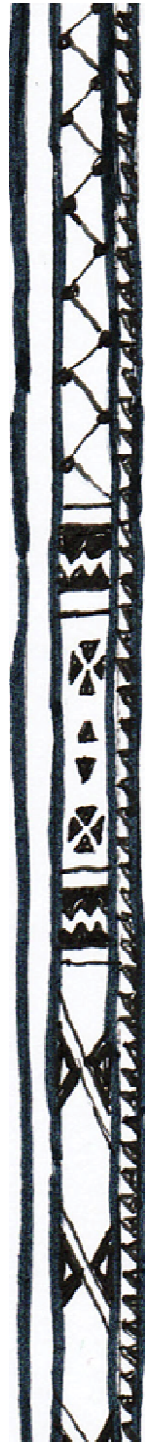

Attityder

Samerna har sällan fått föra sin egen talan

Lapp ska vara lapp – 1913 romantik och **segregationspolitik**. I nomadskolor ska samerna inte beblandas med svenskar fram t.o.m. 1950-tal (jämför med Sydafrika eller USA förr)

Attityder

Samerna har sällan fått föra sin egen talan

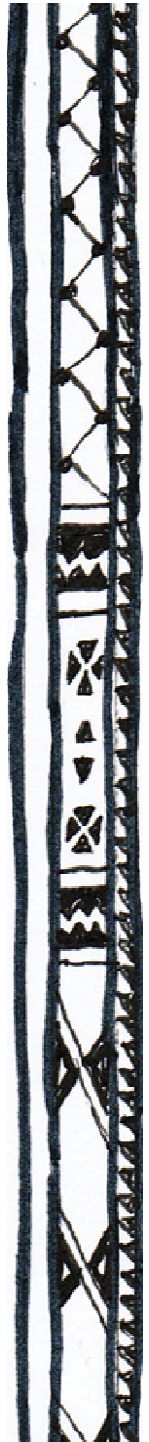

Rasbiologi 1862 och
skallmätning - Europas
urfolk.

Nordisk familjebok 1885
porträtterar dem som
kutryggiga, hjulbenta,
envisa och
misstänksamma.

Lappfolkskolan 1896

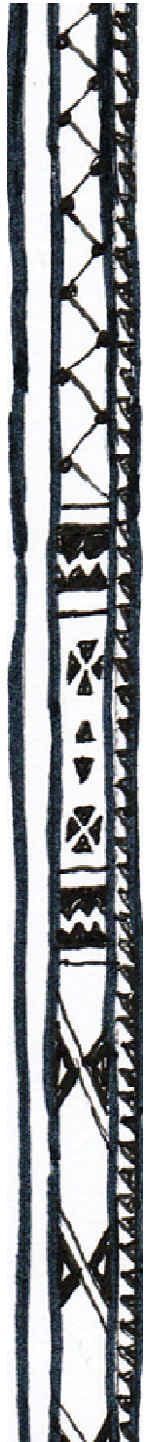
Catomeris, *Det ohyggliga arvet*, Ordfront 2004

Ekonomi

Sápmi – ett koloniserat land

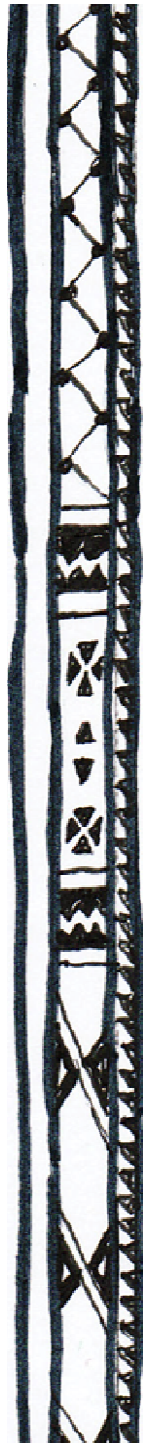
- ❖ Naturen kan inte ägas - beslutande råd
- ❖ 800-tal beskattning
- ❖ 1340 kolonisering - samernas mark begränsas
- ❖ Samer trängs undan från kustområden då staten behöver transportleder – fler samer börjar tämja renar
- ❖ Omfattande kyrkobygge, prästerna statens förlängda arm
- ❖ 1523 Gustav Vasa – samer beskattas bara av svenskarna, sedvanerätt
- ❖ 1634 hittas silver av same – staten tar kontroll – tvingar samer att arbeta

Ekonomi

Sápmi – ett koloniserat land

- ❖ 1700-tal. Den svenska befolkningen ökar efter återhämtning från krig, staten lockar nybyggare med 15 års skattebefrielse & slippa värnplikt. Samerna trängs undan allt mer. Vissa flyttar söderut, fler blir skogsamer men folkbokförs som svenskar
- ❖ Splittring sker mellan renskötande och skogsbrukande samer pga. att domstolar allt oftare dömer till nybyggarnas fördel
- ❖ 1800-tal. Svedjebränning, utdikningar och vattenregleringar inverkar på renbete och fiske. Skogsbolag köper upp skog och avverkar

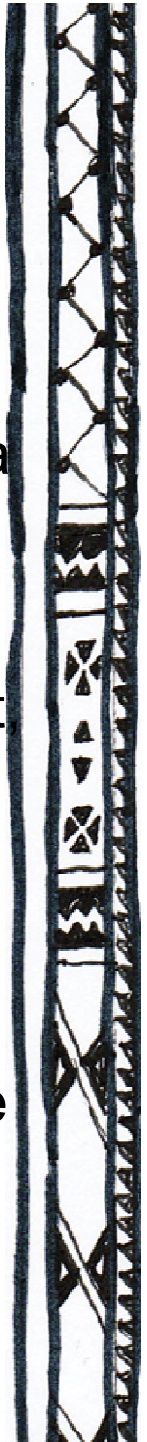
”Lär barnen om samernas närhet till naturen, om flaggan och nationalsången samt att fyra länder är ett folk. Vem som helst kan vara same – det syns inte på utsidan”, enligt Sunna Kuoljok, Informatör vid Sametinget

Vem är same?

Bild: Christer Olofsson, *När de andra sover*

- ❖ Den som är renskötare, enligt rennäringslagen
- ❖ Den som anser sig vara same, har talat eller talar samiska eller har föräldrar /far- eller morföräldrar som är det enligt sametingslagen
- ❖ Trots ökad efterfrågan på samiska bland befolkningen finns det tecken på att samerna genomgår ett språkbyte och FN har klassat språket som hotat

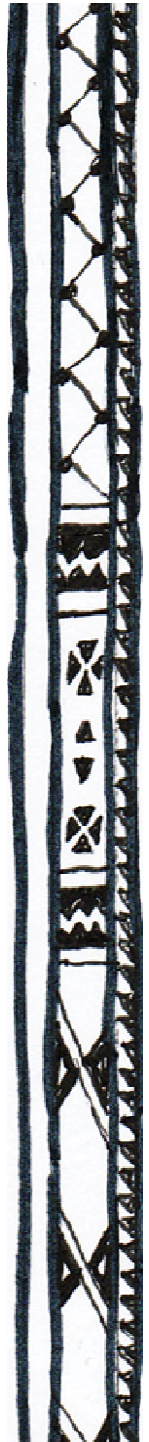

Ursprungsbefolkning

Ca 300 miljoner människor i 30 länder räknas som ursprungsbefolkning, samerna tillhör dessa

FN:s organ ILO definierar ursprungsbefolkning:

- ❖ Fanns i ett landområde före det koloniserades av andra folk
- ❖ Att ursprungsfolket självt anser sig skilt från nuvarande befolkning
- ❖ Själva ser sig som ursprungsbefolkning
- ❖ Ursprungsbefolkningen strävar efter att bevara sin kultur, traditionella mark, identitet samt föra detta vidare

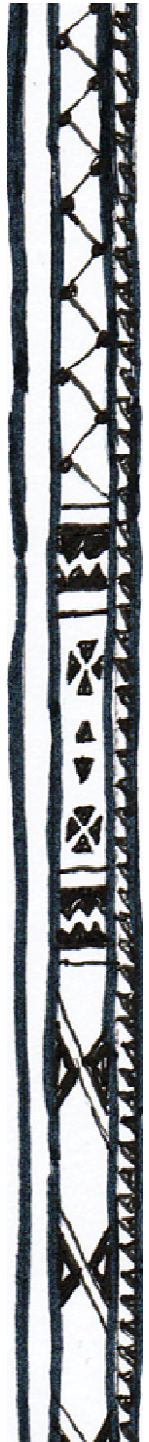

Orsaker till förbättrad status

- ❖ Ökad kunskap inom gruppen
- ❖ Minoritetslagstiftningen har gett högre status
- ❖ Informanterna till skolverkets undersökning efterfrågar en större kunskap i samhället i övrigt (skola, kommun etc.)

Samernas nationaldag den 6 februari uppmärksammades av Google

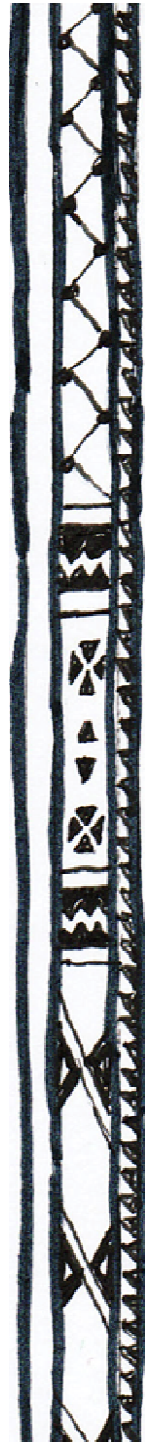

Flaggan tillkom 1986

- Från trumman kommer cirkelns form
- Det röda är solen
- Det blåa symboliserar månen
- Färgerna hämtade från den samiska kolten
- Starka färger för livskraft
- Blå symboliserar vatten, röd - elden, gul - solen och grön – naturen

Bengtsson, Marshall, Agren, Johnston Lindgren
2011